

Název školy: ZŠ A MŠ ÚDOLÍ DESNÉ,
DRUŽSTEVNÍ 125

Název projektu: Ve svazkové škole aktivně -
interaktivně

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3465

Autor: Mgr. Ivona Loubalová

Tematický okruh: Literatura - 8. ročník

Název: VY_32_INOVACE_04 Český romantismus

Vytvořeno:

únor 2013

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

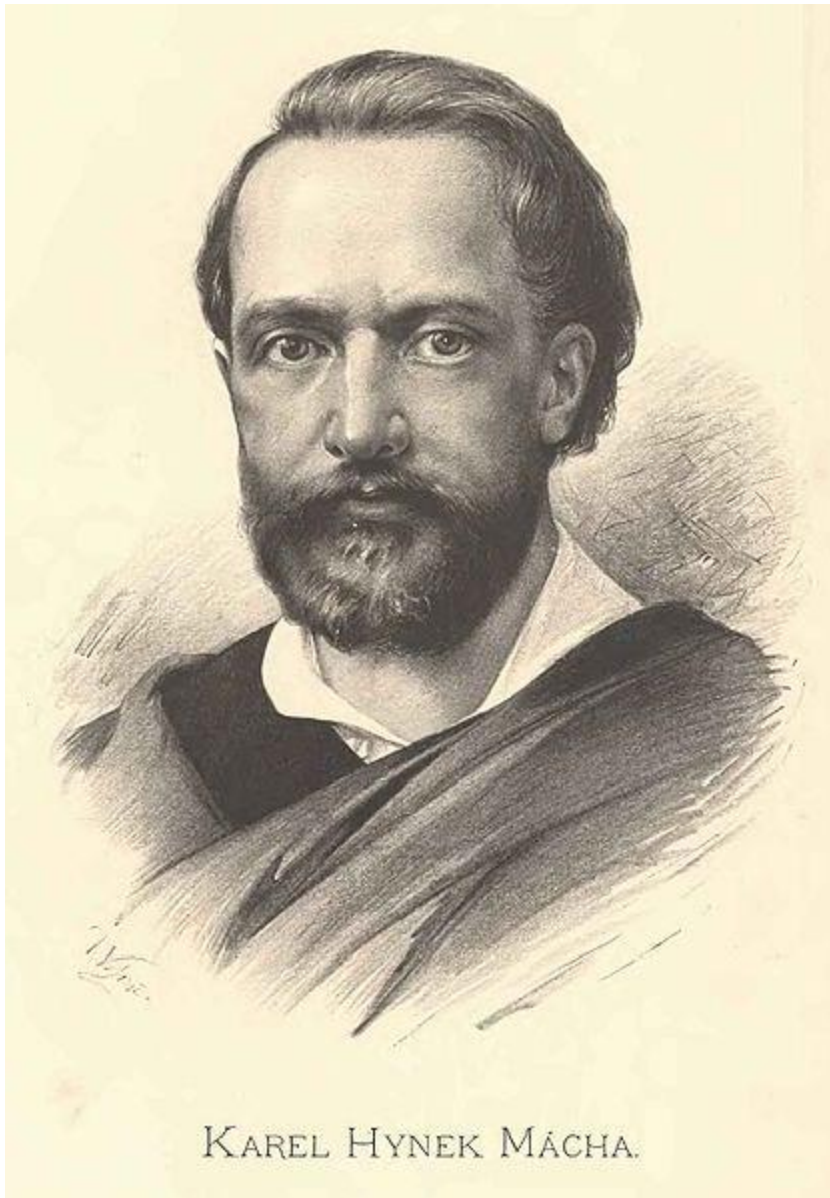
Výukový materiál je určen k výkladu učiva o české literatuře v období romantismu a o osobnosti K. H. Máchy. Žáci získají informace o životě a tvorbě nejvýznamnějšího představitele českého romantismu. Důraz je kladen na četbu a rozbor lyricko-epické básně *Máj*.

ČESKÝ

ROMANTISMUS

- ◉ vychází ze světového romantismu a přejímá všechny jeho znaky
- ◉ rozvíjí se zhruba ve 30. letech 19. století
- ◉ velmi různorodý > ovlivněn politickou situací u nás i v zahraničí
- ◉ hlavní úkol literatury = **výchova k vlastenectví** > to zpomaluje rozvoj romantismu
- ◉ nikdy se plně nerozvinul > jediným opravdovým romantickým autorem je **KAREL HYNEK MÁCHA**

- ◉ romantická díla u nás nebyla, na rozdíl od jiných zemí, dobře přijímána
- ◉ objevuje se především v poezii
- ◉ romantický hrdina > bojuje proti nepravostem světa, ale nedojde k úspěchu, protože je ve svém boji sám; má pocit, že mu nikdo nerozumí > hledá únik v přírodě
- ◉ romantická hrdinka > na rozdíl od hrdiny nikdy neporuší společenské konvence > neopustí manžela nebo nezruší slib zasnoubení

**Karel Hynek
MÁCHA
(1810 - 1836)**

Život:

- český básník a prozaik, nejvýznamnější představitel českého romantismu, zakladatel moderní české poezie
- studoval na gymnáziu, později filozofii a práva
- zajímal se o divadlo > hrál v ochotnických divadelních představeních (Stavovské, Kajetánovo divadlo)

- od roku 1836 pracoval jako advokátní praktikant v Litoměřicích
- inspirovali ho autoři Shakespeare, Goethe, Byron
- mezi Máchovy záliby patřilo:
  - *cestování (pěší túry) > **Deník na cestě do Itálie**
  - *malování (zříceniny hradu)
- se svou snoubenkou Eleonorou (Lori) Šomkovou měl nemanželského syna Ludvíka (nedožil se jednoho roku)

- ◉ zemřel v den své původně plánované svatby > při hašení požáru v Lito-měřicích se zřejmě napil infikované vody a onemocněl > cholera
- ◉ po Máchovi je pojmenováno mnoho ulic, různých institucí, dokeský rybník, oblast kolem Bezdězu je zvana Máchovým krajem, měsíc květen Máchovým časem
- ◉ **Máj** je zhudebňován, recitován, zfilmo-ván
- ◉ osobnost a dílo Karla Hynka Máchy se staly synonymem **lásky a romantismu**

Dílo:

- první básně psal *německy*, od roku 1830 tvořil výhradně v *češtině*

Próza:

Křivoklad - 1834, historická próza, jediná dokončená část zamýšlené tetralogie **Kat** z doby Václava IV.

Cyklus Obrazy ze života mého

(povídky **Večer na Bezdězu**, **Márin-ka**) - 1834, autobiografické prvky

Cikáni - 1835, román

MÁJ

- ◉ poprvé vydán 23. dubna 1836 autorovým vlastním nákladem (600 výtisků)
- ◉ jediné dílo, které vyšlo za Máchova života
- ◉ v Máchově době literární kritikou odmítnuto a odsouzeno
- ◉ inspirací k básni skutečný příběh z r. 1774, krajina kolem Doks pod hradem Bezděz
- ◉ milostná lyricko-epická báseň > motivy lásky, přírody, vlasti
- ◉ obsahuje 4 zpěvy a 2 intermezza (=mezihry)

Básnický jazyk:

- ⊙ archaismy, knižní výrazy, metafory, zvukomalba, personifikace, oxymórony
(= spojení slov, které si navzájem odporují > *mrtvé milenky cit*), opakování slov, přirovnání, ...
- ⊙ psáno **jambem** = dvouslabičná básnická stopa > první slabika krátká, druhá dlouhá

Děj básně:

- ⊙ příběh loupežníka Viléma a jeho milé Jarmily > Vilém zabil svůdce své dívky > jeho otec > je zajat a odsouzen k smrti > když se to Jarmila dozví, skočí do jezera

ZDROJE

- ◉ www.wikipedia.cz
- ◉ BAUER, Alois. *Čeština na dlani*. Olomouc: Rubico, 2007, ISBN 80-7346-068-8.
- ◉ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava; STEHLÍKOVÁ, Monika. *Čítanka 8*. Plzeň: Fraus, 2005, ISBN 80-7238-422-8.
- ◉ VILÍMEK, Jan. *Wikipedia.cz* [online]. [cit. 12.5.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Karel_Hynek_M%C3%A1cha.jpg